

Brüssel, 2. juuli 2019
(OR. en)

10179/19

ECOFIN 637
UEM 237
SOC 488
EMPL 377
COMPET 515
ENV 608
EDUC 321
RECH 354
ENER 358
JAI 718
FSTR 137
REGIO 173

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9952/19 - COM(2019) 526 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Soome 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2019) 526 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Soome 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Soome 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011² alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Soomet ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 21. märtsil 2019. Nõukogu võttis 9. aprillil 2019 vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta³ („euroala 2019. aasta soovitus“), milles esitatakse viis euroala soovitus („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Soome rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Soome tagama allpool esitatud soovitustes 3 ja 4 kajastuva euroala 2019. aasta soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise. Eelkõige aitab investeeringutega seotud majanduspoliitikas kindlaksmääratud valdkondadele keskendumine järgida teist euroala soovitus, mis käsitleb investeeringute toetamist, ning meetmed kodumajapidamiste võlakoormuse piiramiseks aitavad järgida neljandat euroala soovitus, mis käsitleb erasektori võla vähendamist.
- (3) 27. veebruaril 2019 avaldati 2019. aasta aruanne Soome kohta. Selles hinnati Soome edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovitus⁴ täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud soovitus järelmeetmeid.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

³ ELT C 136, 12.4.2019, lk 1.

⁴ ELT C 320, 10.9.2018, lk 112.

- (4) 4. aprillil 2019 esitas Soome oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁵ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (6) Soome suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2019. aasta stabiilsusprogrammis, mille eelmine valitsus esitas vahetult enne aprillis toimunud üldvalimisi ja mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, eeldatakse, et valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon on 2019. aastal -0,3 % sisemajanduse koguproduktist (SKP), mis on suurem näitaja kui 2018. aasta -0,7 % SKPst. Valitsuse prognoosi kohaselt paraneb eelarvepositsioon 2020. aastal veelgi ja jõuab 0 %-ni, kuid seejärel halveneb taas, olles 2021. aastal -0,1 % ja 2022. aastal -0,3 %. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist⁶ nähtub, et keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst, prognooside kohaselt programmiperioodil jätkuvalt ületatakse, eeldusel et poliitikat ei muudeta, võttes arvesse 2019. aastal lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud struktuurireformide elluviimisega. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis saavutas 2015. aastal kõrgeima taseme (63,4 %), langes 2018. aastal 58,9 %-le. 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt võla suhtarvu vähenemine jätkub ja 2021. aastal peaks see näitaja olema 57,4 % SKPst. 2022. aastal peaks see uuesti kasvama ja jõudma 57,7 %-ni SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium näib üldjoontes usutav. Peamised eelarveprognoosi ohustavad riskid tulenevad võimalikest oodatust suurematest vananemisega seotud kuludest ja suuremast inflatsioonist.
- (7) 13. juulil 2018 esitas nõukogu Soomele soovitus saavutada 2019. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud struktuurireformide elluviimisega. Selleks ei tohi valitsemissektori esmaste netokulude⁷ nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 2,9 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,2 % SKPst. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks Soome olema 2019. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi juures, võttes arvesse lubatud kõrvalekallet, mis on seotud struktuurireformi klausliga.

⁶ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodika kohaselt.

⁷ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (8) Võttes arvesse, et Soome prognoositav SKP lõhe on 0,8 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2020. aastal ületada 1,9 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksist. Muutumatu poliitika korral on Soomes komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt 2020. aastal mõningase kõrvalekaldumise oht. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Soome ilmselt täidab 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded ning peab olema valmis võtma uusi meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmise tagamiseks 2020. aastal.
- (9) Rahvastiku vananemise ja tööjõu vähenemise tõttu peaksid kulutused pensionidele, tervishoiule ja eelkõige sotsiaalhoolekandele (pikaajaline hooldus) eelolevatel kümnenditel kasvama. 2018. aasta riigi rahanduse jätkusuutlikkuse aruande kohaselt eeldaks vananemisega seotud kulude prognoositud kasv eelarve konsolideerimist mahus 2 % SKPst, et stabiliseerida pikas perspektiivis valitsemissektori võla suhe SKPsse. 8. märtsil 2019 peatati valitsuse tagasiastumise tõttu piirkondliku valitsuse ning tervishoiu- ja sotsiaalteenuste reformi ettevalmistamine, mis oli nähtud ette kõnealuste probleemide lahendamiseks, võrdse kättesaadavuse tagamiseks ja ooteaegade lühendamiseks. Inimeste endi hinnangul täitmata ravivajaduse määr on Soomes jätkuvalt liidu keskmisest kõrgem. Pikkade ootejärjekordade tõttu on eelkõige mittetöötavatel inimestel keeruline vajalikele meditsiiniteenustele juurde pääseda.
- (10) Soome tööturg on tööealise rahvastiku kahanemise ja vabade töökohtade arvu kasvu tingimustes pingestumas. Aktiivsuse ja tööhõive määrad on Soomes madalamad kui teistes Põhjamaades ning struktuurne töötus oli 2018. aastal 7 %. See kajastab osaliselt mitteaktiivsuse- ja töötuslõkse, mis takistavad tööjõu paremat kasutamist. Üks tegur, mis takistab inimeste naasmist tööturule, on keeruline sotsiaalkindlustussüsteem ja eri liiki toetuste kombineerimine. Toetuste saamise võimalus kaob kiiresti sissetuleku suurenedes, mis tekitab võimaluse, et tööleasumine ei pruugi olla rahaliselt piisavalt tasuv. Ebakindlus toetuste taseme ja ennistamiseks kuluva aja suhtes vähendab huvi lühiajalise või osalise tööajaga töötamise vastu. Kodanikupalga eksperiment, mille esialgsed tulemused avaldati 2019. aasta veebruaris, annab mõningat teavet sotsiaalkindlustussüsteemi läbivaatamiseks, et toetusi tulemuslikumalt sissetulekuga kombineerida.

- (11) Investeerimine eelkõige tööturust kõige kaugemate rühmade aktiivsesse kaasamisse on vajalik, et suurendada tööjõus osalemise määra praegu, mil aktiivsuse ja tööhõive määrad on kriisieelse taseme lähedal. Põhjalikud reformid, mille eesmärk on suurendada tööturul osalemist, võivad tekitada mõnede rühmadele tööturul paremaid võimalusi. See käib rändetaustaga inimeste, sünnitamiseas naiste, madala kvalifikatsiooniga meeste, osalise töövõimega inimeste ja puudega inimeste kohta. Mõningate töötutele ja mitteaktiivsetele mõeldud teenustega tegelevad erinevad ametiasutused ja teenuseosutajad. Selleks et aidata viia kõnealused rühmad tööturule ja aidata neil sinna jääda, on vaja kohandatud ja integreeritud aktiveerimis- ja rehabilitatsiooniteenuseid ja -meetmeid. Soolist tööhõive- ja palgalõhet soodustavad naiste pikaajalise hoolduse kohustused. Valitsus algatas protsessi perepuhkuse reformimiseks, kuid ei viinud seda lõpule.
- (12) Ajal, mil toimuvad demograafilised ja tehnoloogilised muutused, on Soomes jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu soodustamiseks oluline tagada tööjõupakkumine. Investeerimine oskustesse, eelkõige sellistesse, mis on tööturu jaoks olulised, aitaks lahendada majanduse struktuurilistest muutustest tingitud probleeme. Tehnoloogilised muutused eeldavad tööjõule täiendus- ja ümberõppe võimaldamist paindlike õppimisvõimaluste kaudu, muu hulgas keskendudes täiskasvanuõppele, -haridusele ja -koolitusele. See peaks suurendama tööalast liikuvust, vähendama oskuste mittevastavust tööturu vajadustele ja aitama rahuldada tööturu tulevase vajadusi.
- (13) On oht, et Soome ei täida 2020. aasta olmejäätmete ringlussevõtu eesmärki, milleks on 50 %. Olmejäätmeid põletatakse üha rohkem (2017. aastal 60 % võrreldes 55 %-ga 2016. aastal).
- (14) Avaliku sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on praegu stabiliseerumas, kuid erasektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse kahanesid Soomes liikmesriikide hulgas pärast 2009. aastat kõige järsemalt. Kuigi makromajanduslik olukord on viimastel aastatel paranenud, ei ole erasektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse veel taastunud. Teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute suurem maht on peamine tegur, mis võimaldab struktuurilisi muutusi, et edendada majanduse teadmistemahukaid sektoreid ja tugevdada pikaajalist kasvupotentsiaali. Lisaks on kõrgharidusasutuste ja ettevõtlussektori koostöö jätkuvalt üks peamisi kitsaskohti innovatsiooni stimuleerimisel ja uuenduste turule toomisel.

- (15) Riik on hõreda asustusega ja transpordi kitsaskohad võivad takistada kolimist töökoha leidmise eesmärgil. Strateegilised investeeringud transporditaristusse võivad parandada tööjõu liikuvust ja seega tööturu toimimist. Kuna transpordikuludel on Soomes muude liikmesriikidega võrreldes suhteliselt suur mõju toodete lõpphinnale, võiksid taristutevahelised ühendused parandada juurdepääsu välisturgudele.
- (16) Strateegilised investeeringud energiamahukates tööstusharudes ja transpordisektoris CO₂-heite vähendamiseks aitaksid saavutada pikaajalisi majanduslikke ja kliimaeesmärke. Soome on puhta energia alase innovatsiooni ja selles valdkonnas erasektori poolt teadus- ja arendustegevusse tehtavate kulutuste poolest juhtival kohal. Kui enne aastat 2021 tehtaks lisainvesteeringuid mõnda tema puhta energia programmi, nagu on lubatud, aitaks see Soomel saavutada CO₂-neutraalsuse eesmärgid. Soome kaugeleulatuvate biokütuste osatähtsuse suurendamise eesmärkide kõrval on elektrifitseerimine kulutõhus võimalus transpordisektoris CO₂-heite vähendamiseks, arvestades et elektritootmises on CO₂-heite vähendamisel palju edasi liigutud.
- (17) Madalad intressimäärad ja majanduse paranenud väljavaade on laenuandmise üldist mahtu suurendanud, eelkõige elamuühingute kaudu, mis pakuvad erilist eluaseme omamise võimalust. Samal ajal kasvab kiiresti tarbijakrediit ja üha suurem osa sellest saadakse välispankadelt, muudelt finantseerimisasutustelt kui krediidiasutused, väikelaenu pakkujatelt ja vastastikuse laenuandmise kaudu. Seepärast püsib kodumajapidamiste võlakoormus rekordiliselt kõrgel tasemel (2017. aastal 67 % SKPst). Võlgade intress on enamasti ujuv, mis kujutab endast riski, juhul kui intressimäärad peaksid keskpikas perspektiivis tõusma. Soome finantsjärelevalveasutus on võtnud mitu meetet, et kodumajapidamiste võlakoormuse suurenemist pidurdada. Lähitulevikus ei ole aktiivset võla vähendamist oodata, eriti seetõttu, et intressimäärad püsivad madalad ja tarbijate kindlustunne on jätkuvalt suhteliselt suur.
- (18) Soomel ei ole praegu põhjalikku krediidiregistrit (st sellist, mis koguks võlgnike kohta nii positiivset kui ka negatiivset teavet), mis hõlmaks riigi suurimaid panku. Selle puudumine võib takistada pankadel kodumajapidamiste kogu võlakoormusest selge ülevaate saamist. Möödunud aastal tehti seda laadi registri loomiseks mõningat ettevalmistavat tööd.

- (19) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Soomel kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi.
- (20) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Soome majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta stabiilsusprogrammi, 2019. aasta riiklikku reformikava ja Soomele eelmistel aastatel esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Soome eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panuse.
- (21) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁸ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Soomel võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2020. aastal 1,9 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Parandada sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kulutõhusust ning võrdset kättesaadavust.
2. Parandada tööpakkumise vastuvõtmise stiimuleid ning suurendada oskusi ja aktiivset kaasamist, eelkõige töötutele ja mitteaktiivsetele hästi integreeritud teenuste pakkumise kaudu.
3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas teadusuuringutele ja innovatsioonile, üleminekule vähese CO₂-heitega majandusele ja energiasüsteemi ümberkujundamisele ning säästvale transpordile, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi.

⁸ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

4. Tugevdada kodumajapidamiste võlakoormuse jälgimist ja luua krediidiregistrisüsteem.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
